

Jolleverksamheten i BKF mellan åren 1971-1985

Inledning

Jag, Matti Nevalainen blev medlem i Båtklubben Färingarna år 1970 har blivit ombedd att inför Båtklubben Färingarna 40-årsjubileum år 2007, skriva något om de första minnen jag har beträffande ungdoms-/jolleverksamheten inom klubben. Jag har även saxat en del från gamla protokoll och minnesanteckningar.

Mina första seglingserfarenheter började i Skåne, runt åren 1953-1957 i den lilla idyllen Viken strax norr om Helsingborg. Där seglade vi barn och ungdomar i s.k. "badbåtar" (byggda av masonit och mast av rundhult och segel, som vi sytt av lakansväv, som vi fått av våra mödrar). Vi seglade även Skånesnipor, smäckra båtar med sprisegel och på den tiden hade man stora kappseglingar med upp till 30-40 st startande snipor. Seglare och fiskare från fiskelägena, längs nordvästra Skånes kust, ställde upp i dessa prestigefyllda regattor, ofta med nybyggda snipor och toppad besättning.

När jag och min familj bosatte oss i Stenhamra år 1969 med dess närhet till Mälaren såg jag stora möjligheter att fortsätta odla mitt och min hustrus Birgittas och våra barns seglingsintresse. Nedan kan Du läsa hur det hela började:

“Det finns en gubbe nere vid hamnen, som snackar skånska och som låter oss segla, får jag det““?!?”

Denna fråga fick en mamma av sin son 10 år, som idag närmar sig de femtio och som idag seglar egen Maxi 95 med sin familj.

Dessa provseglingar en vårdag 1971, med min familjs nybyggda Optimistjolle "Olé" (**O**la och **L**ena, våra förstfödda barn) nere i Törnbyviken blev startskottet för bildandet av jollesektionen + byggnationen av fler jollar. Totalt byggde vi under tre vintrar ca 20-21 st Optimister, från byggsatser och senare köptes skrovfärdiga jollar.

Ett avgörande styrelsemöte i BKF år 1971

Efter det att Törnbyvikshamnen muddrats och iordningställdes 1971 efter flytten från Ekenlund brygga fick jag idén att utnyttja "pärlan" Ekenlund för jolleverksamhet. Under ett styrelsemöte i BKF:s huvudstyrelse föreslog jag bl.a. att klubben under huvudstyrelsen borde ha tre sektioner, som ägnade sig åt motorbåtar, kölbåtar samt jollesegling. Dåvarande ordföranden reagerade negativt till mitt förslag och menade att klubben skulle splittras vid denna uppdelning, men övriga styrelseledamöter tyckte att förslaget var intressant så vid nästa årsmöte bildades dessa tre sektioner. Själv var jag mycket intresserad, att istället för att fungera som klubbmästare ägna mig åt ungdomsverksamheten.

Jollestyrelsen - verksamheten – målsättning - riktlinjer

Det var inte svårt hitta föräldrar, som var villiga att ställa upp i en jollestyrelse. Flera av jollebyggarna var intresserade och arbetet med att få struktur på verksamheten kom igång utan större problem eller dröjsmål.

Vår och min klara ambition/målsättning var att engagera *alla* seglarföräldrar i *alla* aktiviteter, framförallt under seglarskolan på våren, då alla händer och armar behövdes för att hjälpa våra elever att rigga och sjösätta bortåt 20-25 st Optimistjollar, samt stå för uppmuntran, byta våta kläder och utfordra 35-36 st hungriga, törstiga och kissnödiga små seglare. Vi var mellan 50 - 70 st vuxna, som ömsom njöt av det vackra vädret eller frös i ösregn och blåst nere vid vårt fantastiska seglarparadis "Ekenslunds brygga".

I det fortsatta styrelsearbetet enades vi ganska snart om att:

- fortsätta byggande av jollar var viktigt
- vi skulle planera seglingsutbildning, praktiska (seglarskolor) såväl som teoretiska (vinter)
- vi skulle inrikta oss på tävlingsverksamhet. Utbildade juniorseglare, som ogillade tävlingsverksamhet skulle slussas vidare till Stenhamra sjöscouter med vilka vi hade ett gott samarbete
- vi skulle en dag i veckan under våren och hösten ha klubbsegling de s.k. "Torsdagsseglingarna"
- vi skulle anordna föräldrakappsegling i optimister. Den s.k. Old Cup o Old Cap var alltid årets höjdpunkt särskilt för juniorseglarna. Glädjen av att se mamma/pappa/morfar/mormor backa baklänges in i Ekenslundsvassen var jättekul
- våra seglare + föräldrar skulle uppmuntras att segla/deltaga på externa tävlingar och då i första hand Stockholmscuper, 70-iaden osv. osv.
- vi skulle själva, när vi blivit varma i kläderna, satsa på egna större arrangemang, som t.ex. Cuper, regionkval, 70-iden osv. osv.

Jollebyggnationen

Jag frågade år 1970 några föräldrar i min omgivning om det fanns intresse att börja bygga en Optimistjolle och svaren var övervägande positiva. Jag hade hittat en tillverkare av byggsatser ute i Tyresö, "Optimistunionen" och därifrån köpte jag ca 10-15 st byggsatser. Sedermera köptes även halvfärdiga skrov från Finessabåtar i Trosa. Under vintern år 1970-71 byggdes 3 - 4 st jollar nere i Stenhamraskolans snickerilokal och därefter ca 7 st följande år 1972-1973. Första året byggdes fem jollar av Håkan Karlsson, Arne Kofoed, Karl-Erik Olsson, Matti Nevalainen samt Torbjörn Berggren.

Första momentet var att bygga en "gigg", som måttades upp och därefter restes fören, aktern och ett mittspant + reglar och därefter skulle fribord och botten skruvas och limmas fast under noggrant mätande.

Efter det att skrovet var klart skulle den lackas/målas och jolle och mast utrustas med beslag och flytblock/-kuddar skulle monteras.

Spänningen var alltid stor när den unge skepparen och föräldrarna på våren skulle testa flyt- och seglingsegenskaperna.

Byggsats, beslag och Neil Pryde-segel kostade ca 700 kronor och byggtiden var ca 70 - 80 timmar.

Efter något år anlätade vi en auktoriserad mättningsman, som kom från Stockholm. Jollarna mättes in och det visade sig att många avvek från Optimistjollens rigorösa mått, så hyveln blev ett viktigt verktyg i de tidigare så blanklackerade skroven.

Första jollestyrelsen

När väl beslutet var taget i klubbstyrelsen konstituerade vi år 1972 en liten jollestyrelse med arbetsfördelningen:

Kappsegling - Pär-Ivan Pärson ,
Utbildning - Gunnar Modig, Matti Nevalainen
Jollebyggnation/mättningsfrågor - Bertil Sundqvist,
Sekreterare och kassör - Berit Daschek.

Senare under året utökades styrelsen med Berith Ericsson, sekreterare och Birgitta Degerman, kassör.

Ekenslund

- Vi planerade att starta första seglarskolan år 1972 och detta fordrade att vi kom igång med planering och byggnation av vår jollehamn.

- En ordentlig kajanläggning hade redan byggts år 1968 så det blev en ramp + båtuppläggningsplatser som skulle iordningställas och byggas. Det blev Bertil "Berra" Sundqvist som fick leda detta arbete. Vi fick bl.a. god hjälp av Lasse Blomberg, som var byggledaren i Skanska, som hade vänligheten att stå för virket till rampen och tillsammans med Berra vara arbetsledning.

- Jag hade sett hur man förvarade jollar i röställning nere i Viken och "Berra", som var skicklig med vinkelslip kapade rör för glatta livet och vi andra kopplade ihop rören.

- För att kunna förvara bojar/rundningsmärken och motorer till våra två följebåtar, fick vi tag på en liten klubbstuga, som BKF:s dåvarande ordförande Sten Seger donerade och stugan placerades på en lämplig plats. Följebåtarna fick vi disponera av Börje Danielsson och Bert Nygren.

- Vi skulle införskaffa blädderblock, spritpennor, Optimistjolleboken, tågvirke för knopslagning, särtryck av sjökort över Långtarmen, kappseglingspriser, tidtagarur, rundningsmärken, startpistol, megafon etc. etc.

Första Seglarskolan år 1972

Inbjudan skickades ut, max ca 25 st elever kunde vi ta emot. Deltagare i åldern 8-14 år, med minst 200 m simkunnighet. Medlemmarnas barn i BKF ägde företräde. För icke medlemmar kunde ansökan om inträde göras på speciell anmälningsblankett. Föräldrar var välkomna med följebåtar (motorbåtar).

Tid: Kurs på fem dagar (Weekends) med början den 28 maj, slut 11 juni. Kursen pågår mellan klockan 9 och 14.

Kursinnehåll: Grundläggande utbildning i segling, kappsegling och livräddning samt någon utbildning i navigation.

Instruktörer: Berit Daschek, Matti Nevalainen, Pär-Ivan Pärson

Båtar: Optimistjollar samt följebåt ställs till förfogande genom kursdeltagarnas försorg.

Deltagarnas utrustning: Godkänd flytväst, gummiskor, bad- och regnkläder.

Mat: Dagligen medföres lunchpaket med dryck.

Ordningsregler: Flytväst skall ovillkorligen vara påtagen i båt. Instruktorers anvisning måste åttlydas.

Avgift: 25 kronor, som inkluderar lärobok.

Introduktion: sker den 27 maj 1972 kl. 14-16 i Stenhamraskolan - scoutlokalen. Vid detta tillfälle presenterade vi kursens uppläggning, sjövettsregler samt visade en seglingsfilm.

Kursinnehållet:

- säkerhetsföreskrifter,
- vad heter/kallas de olika delarna på jollen/seglet,
- göra jollen seglingsklar,
- seglet,
- knoppar och stek.

Seglingen:

- hur sitter jag i jollen?
- rodret, styrningen?
- att stagvända?
- seglets skotning i förhållande till vinden?
- bidevind, slör, läns och kryss?
- segla i lätt vind?
- seglets form i frisk och lätt vind?
- centerbordet?
- lov-/fallgirighet?
- vad gör du om Du kapsejsar/kompis kapsejsar?
- jollens underhåll?
- trafikregler till sjöss?
- fart, vind och ström?

Kappseglingen:

- förberedelser?
- kappseglingsföreskrifter (signaler, banan, regler osv.)
- kappseglingsregler?

- definitioner?
- lagkappsegling?
- överträdelser av regler?
- kappseglingsteknik?

Som synes var det en gedigen utbildning våra ungdomar fick. Så här i backspegeln börjar jag förstå varför så många av våra ungdomar blev duktiga och framträdande på tävlingsbanor i Sverige, Europa och t.o.m. världen runt.

Eftersom ungdomarna fick läxor med sig hem, plus att vi uppmanade/beordrade föräldrarna att hjälpa till under seglarskolan, involverades även mamma och pappa. Detta fick till följd att hela familjen fick "blodad tand". Segelbåtsbeståndet i Törnbyviken ökade också markant när hela familjen fick ett gemensamt seglarintresse.

Det är dock viktigt att poängtera, att alla ungdomar som gått igenom årens seglarskolor, inte blivit kappseglare, många har fått seglingslusten tillfredsställd hos Färingsö Scoutkår med vilka vi alltid haft ett gott symbiotiskt samarbete. Man kan m.a.o. säga att "vi ansvarade för seglingsutbildningen samt kappseglingens aktiviteter och scoutkåren för hajk- och långseglingarna.

Seglarskola har vi oavbrutet genomfört från första gången år 1972 fram till idag år 2007, sammanlagt 35 år och uppskattningsvis har ca 800 - 850 st elever totalt medverkat. Visserligen tyckte många elever att det var så kul, så dom kom tillbaka nästa år, men p.g.a. av det stora intresset, att delta maximerade vi antalet år till två ggr.

Planerade aktiviteter för 1973

- a. 9 st optimistjollar har beställts från Finnessabåtar i Trosa, varav 8 st är skrovfärdiga. Priset för skrovfärdiga jollar 1.040 kr och byggsats 815 kr. Byggnation i Stenhamraskolans snickerilokal. Inmätning av jollarna görs i samband med byggnationen.
- b. Teorikurs kommer att hållas 4 kvällar. Kursledare Gunnar Modig och Matti Nevalainen. Praktisk tillämpning sker under sommaren.
- c. Inbjudan till årets seglarskola skall utsändas till samtliga hushåll inom Stenhamra, deltagareantalet maximeras till 30 st elever. Senare sändes ca 2.000 st folder ut, 37 st anmälde sig men 7 st avvisades p.g.a. för dåliga simkunskaper. Vår framgent trogna Anders Larsson ställde upp som följevåtskeppare. Gunnar, Pär-Ivan och Matti var instruktörer. 30 meter lina inköptes och kapades i enmeterslängder, att användas till knoprep och komradio fick vi låna av P E Lund.
- d. Ett visst intresse av seglingskunskaper har konstaterats hos juniorernas föräldrar, varför någon utbildning bör genomföras. Beslöts att inbjuda 20 vuxna för en heldag i t.ex. scouternas Torekovjollar. Pär-Ivan kursledare.
- e. Torsdagskappseglingarna: 8 st under tiden 7/6 t.o.m. 23/8 och BKF-regattan skulle seglas den 19 augusti.
- f. Klubbtröjor skulle införskaffas och senare under våren beställdes 100 st blåa tröjor à 8:50/st från Sport-Johan. Eva Strandberg (jolleförälder och sedermera jollestyrelsemedlem)

designade tröjan.

Övrigt:

- Rundningsmärken skulle inköpas och tillstånd skulle sökas för fasta bojar.
- Kappseglingsprogram för interna såväl externa tävlingar skulle sammanställas och distribueras till båtklubbens medlemmar.
- Bryggor till Ekenlund diskuterades. Eventuellt skulle uttrangerade bryggor från Mörbybadet kunna övertagas.
- Tillverkning av jollekärror till Ekenlund diskuterades

Seglarskolan-/orna

Det framgår tydligt ovan, att utbildningen var gedigen och omfattande. Praktik, teori, meteorologi varvades både på vattnet och på land, sommar som vinter. Vi genomförde skolan under tre veckoändor från kl. 09.00 - 14.00. För att komma igång i tid skulle elever och föräldrar samlas vid åttasnåret för att iordningställa jollarna, rigga, plocka fram centerbord och roder. Viktigt var också att ha på sig rätta kläder + flytväst för en tuff dag på sjön. Vädret diskuterades, "blir det regn, sol, blåst eller stiltje?"

När alla förberedelser var klara samlades vi "under eken", där vi på bockar hade lagt plankor i en hyfsat rund ring. Bladderblocket på plats och uppprop gjordes. Elever och föräldrar välkomnades. Vi presenterade oss själva, instruktörer, följevåtskeppare och ansvariga på land, upp- lägget, vikten av säkerheten till sjöss och disciplinen på land och i följevåten.

Vi började alltid med att tala om att, "nu ska ni få lära er ett nytt språk, seglarspråket!" Det betyder att när vi t.ex. ropar "**fall av**" betyder det inte att ni ska ställa er upp i jollen och "kasta er i plurret" och **länsa** betyder inte alltid att ni ska skall "ösa båten". Andra svåra och nya ord var: **vindögat slag, kryssa, slöra, gippa, lova, bidevind, kappsejsa, styrbord, babord, lä/lovart, litsa, spribom, centerbord, burka/kränga, skot, krängband, väjningsregler, reling, akter, fören, rundningsmärken** etc.

Vi samlades runt en "riggad" jolle för en genomgång av alla detaljer och funktioner samt började berätta om "att alla kan cykla", men här sitter styret (rodret) sidan om eller bakom ryggen + att du måste hålla skotet i en hand och rodret i den andra, hålla koll på vindögat och att alltid ha fart på jollen, speciellt när du "slår/vänder", att sitta rätt i båten (nära mittskottet när det blåste lagom och längre bak när det blåste hårdare).

När vi första dagen haft en lättare teoretisk genomgång var det dags att börja segla. En av oss instruktörer hoppade i en jolle och visade de moment vi talat om, vad som händer när du sitter fel i båten eller ligger mitt i vindögat, skotar, hur du utför en stagvändning etc. etc.

Därefter lyftes alla riggade båtar i sjön av ivriga föräldrar och ibland något bleka blivande seglare. Följevåten, med skepparen Anders Larsson lastade på de elever, som inte ännu tilldelats någon jolle, vi instruktörer hoppade i och sedan ut på sjön. Vi hade hjälp av ytterligare följevåtar, som manövrerades av några seglarföräldrar. Hela flottan av ca 30 st flytetyg var nu ute på Långtarmen och årets första seglarskoldag hade börjat. Vi hade lagt ut några rundningsmärken, runt vilka vi försökte få eleverna att runda. Förvånansvärt nog snappade de flesta eleverna ganska snart de olika momenten. Några elever ville i början hellre sitta i följevåten, men allt eftersom blev de flesta "varma i kläderna" vågade man ta steget ner i jollen, ibland med någon av oss instruktörer sittande bredvid.

Instruktörer och medhjälpare

Under de 14 år som jag var som mest aktiv med jolleverksamheten var det förutom jag, Pär-Ivan Pärson och ganska snart Gunnar Modig, som med "trut-förlängaren" (megafonen) stod för själva undervisningen. Vi hade stor hjälp av Anders Larsson, som under hela tiden fungerade som följebåtsskeppare och styrde klubbåten och höll järnkoll på alla elever som fanns i följebåten så att inte fingrar klämdes och ivriga ungar ramlade i vattnet. Pär-Ivan blev ganska snart helt upptagen med att åka runt på tävlingar med sina seglingsduktiga barn Annika och Pär-Jörgen + att familjen sedermera flyttade till annan ort. Oumbärliga var också våra duktiga administratörer Berit Dashek, Birgitta Degerman, Berith Eriksson och Eva Strandberg, som höll i allt praktiskt t.ex. anmälningar, pengar, frågor o svar samt allt som hände på land. Många funktionärer avgick och nya tillkom under årens lopp.

Många av seglarföräldrarna och jollebyggare gjorde fantastiska insatser när det gällde under-

Birgitta Degerman

hållet av Ekenslund och alla arrangemang och tävlingar som vi genomförde. Nämnas bör ett flertal duktiga damer, Monika Frank, Birgitta Degerman, Eva Strandberg, Berith Eriksson, Harriet Danielsson m.fl. och bland gubbarna Gunnar Modig, Anders Larsson, Lasse Blomberg, Pär-Ivan Pärsson, Bertil Sundkvist, Janne Östlund, Lasse Eriksson, Lasse Karlsson, Curre Färemo, Wicke Björkegren, Sten Seger, Nils-Eric Häggberg, Börje Danielsson + alla mammor och pappor, som riggat båtar, snutit ungar, bytt om blöta seglare, tröstat, stöttat och slutligen nattat små trötta telningar.

Jag har säkert glömt hälften av alla entusiastiska föräldrar men "gubben börjar bli gammal" och minnet sviker ibland.

Efter år 1985 lade jag och Gunnar Modig över ansvaret för utbildningen på Johan Färemo och min son Ola Nevalainen, som arbetade oförtrutet på i ca 5-6 somrar. Då satt bl.a. Johans pappa Curre i jollestyrelsen.

Anders Larsson

Olika seglingsarrangemang vid Ekenslund och Stockbybadet

Våra torsdagsseglingar blev en bra grund till att vi fick fram så många duktiga seglare, som under många år låg i topp inte enbart på hemnavattnet utan även runt om Stockholm, nationellt och även internationellt.

Under torsdagsseglingarna tävlade Optimister (snitt ca 20-25 st), E-jollar (snitt 5-6 st), Triss-

jollar, (snitt 4-5 st), Flipper, (snitt 3-4 st) och även Surfingbrädor, där det ibland kunde bli upp till 15-20 st startande.

Resultat 1972, höstomgången

Optimister:	1. Annica Pärson 2. Pär-Jörgen Pärson 3. Anders Nobinder
Flipper:	1. Michael Ullbrand 2. Leif Berggren
Trissjolle:	1. Björn Wikberg 2. Antti Daschek
Torekov:	1. Per Hansson, Björn Lindblad, Anders Lööf 2. Anders Holzberg, Anders Rollfelt, Per-Åke Moberg
Optimister/Gubbar:	1. Gunnar Modig 2. Harald Modig 3. Kalle Atterling 4. Wille Wilson 5. Bertil Sundqvist

Under vintrarna anordnade vi förutom båtbyggnation även egna kurser i seglingsteori. Flera ungdomar förkovrade sig ytterligare när Stockholms Seglarförbund och Optimistjolleförbundet hade kurser. Även vi ledare medverkade, som elever och utbildare vid dessa tillfällen.

Första BKF- regattan (utdrag ur protokoll daterat 1973-08-06)

- BKF- regattan avhålls söndagen den 19 aug 1973
- Affischer sätts upp runt om i kommunen
- Vägvisare till Ekenlunds brygga sätts upp av Bertil Sundqvist
- Banlängder mätes upp med logg
- Seglingsföreskrifter skrivs och mångfaldigas av Berith Ericson
- Per Nobinder hjälper till som trafikvakt
- Kommunikationsradio ställs till förfogande av Gunnar Modig
- Följebåtar: Lars Ericson, Arne Gustavsson, Sune Olausson, Håkan Hansson, Bosse Lundqvist, Jan Elg, Sture Lindblad, Felix Eriksson, K-G Carlsson. Följebåtschef Anders Larsson
- Priser: Optimist 10 st, Flipper 3 st, Triss 1 st, Askeladden 1 st, Torekov 1 st
- Flaggor till rundningsmärken sys av Gunnar Modig
- Salut-/startskott inköps av Matti Nevalainen

Tid för rorsmansmöte meddelas vid anmälan. Bryggnocken avspärras av Bertil Sundqvist. Sekretariatet i den lilla klubbstugan. Klubbtröjor och vimplar säljs av Birgitta Degerman som även tar emot nya medlemsanmälningar.

- Prisutdelning snarast efter målgången.

Som synes krävdes omfattande planering inte enbart på vattnet utan även på land. Vi lärde oss mycket under detta arrangemang, som var till stor nytta när vi senare tog på oss allt tyngre täv-

lingsarrangemang.

Under en följd av år var vi arrangör och tävlingsledare för öppna jollekappseglingar, som exempelvis Stockholmscupen, 70-iaden och ett flertal DM för flera olika jolleklasser.

Vid dessa tillfällen kunde under en weekend bortåt 100 - 125 st Optimist och E-jollar ses på olympiabanor (kryss-slör-slör, kryss, läns, kryss, målgång) med start vid Stockbybadet och bort mot Huvududden/Menhamraviken ner mot Ekenslund och målgång utanför Huvududden. Självklart varierade bansträckningen många gånger p.g.a. rådande vindriktning och vindstyrka.

Våra tävlingar uppskattades av publiken eftersom man satt på första parkett, nära seglingarna, nere vid Stockbybadet, som är mycket lämpligt för dylik tävlingsverksamhet.

Vi, på startfartyget, hade ofta problem med att lägga banan/-orna p.g.a. alla vindvridningar framförallt borta vid Huvududden, samt att få ut tillräckliga banlängder. Vindstyrkorna spelade oss ofta spratt, ibland bleke men vid ett tillfälle fick vi en storm med över 20 m/s och Långtarmen var då som en kokande häxkittel. Då gällde det att rädda seglare och båtar upp på land vid badet eller i närheten av oss på startfartyget, som ankrat upp i lä under Huvududden.

Old Cup - Old Cap

“Den gamla bucklan och den gamla mössan” var en årlig tävling i Optimist som “Gubb-och Gummtävling“. Segraren fick en inteckning i bucklan och den siste i mål fick äran att brodera sitt namn i “Capen”. Flertalet deltagare var seglarskoleföräldrar, men ryktet spred sig om detta populära evenemang. Ibland hade vi deltagare från storstan och även från främmande ort, som ex. vår följebåtsskeppare från Gottskär/Kaparslaget (se nedan), som ofint vann vid ett tillfälle. Våra duktiga seglarskoleelever, var oftast kappseglingsansvariga för denna Cup.

Från vänster: Stefan Adamek, Matti Nevalainen, Gunnar Modig, Uffe Nilsson, Rolf Gustafsson, Wicke Björkegren och Hans-Georg Berglund

Förstapriset Old Cupen, var en gammal tennskål, som stod därhemma hos oss och samlade

damm. Segraren fick även en flaska sekt. Den som kom jumbo vann Old Capen. Den första Capen, en marinblå sport-/skidmössa donerades av Lasse Ericsson, som i sin tur ärvt den av sin pappa. Denna första Cap försvann i "Herrestavikens djup" när 1973 års jumbopristagare Staffan Häggström lutade sig för långt över relingen på sin båt. Efter denna fadäs donerade Staffan sin gamla skidmössa, som han för säkerhets skull behängde med ett 10-tal vinkorkar!!

Citat från Tidningen Västerort

"Jumbopriset "The Old Cap", en mycket vackert broderad sportmössa, erövrades av Staffan Häggström, efter en kämpainsats, som slutade med att han resolut hoppade över bord och simmade med båten i en tamp efter sig över mållinjen under publikens jubel".

Staffan Häggström

“Kaparlaget i Gottskär”

År 1973 föreslog jolleordföranden “Preppen” (Pär-Ivan Pärson, uppfödd på västkusten, nära Gottskär på Onsalahalvön), att vi skulle samla ihop ett gäng jolleseglare + föräldrar för att “känna på Västkustens seglarelit”.

Sagt och gjort

Vi anmälde ett gäng på 7 st seglare och åkte i samlad trupp ner till Gottskär och Kaparlaget. “Slaget” stod 14-15 juli 1973. Från BKF deltog: Annika Pärson, Per-Jörgen Pärson, Magnus Eriksson, Helena Eriksson, Anders Nobinder, Ove Strandberg och Stefan Sundqvist.

Vi hyrde alla in oss i Jönsson Konditoris båtlada, ombyggd med ett antal rum på loftet. Kaparlaget omfattade två seglingar per dag, m.a.o. en maffig och tuff seglarstart för alla oss glada amatörer. Efter installation i våra rum hos Jönssons lastades jollarna av bilarna och lades tillrätta på grusstranden.

Efterhand anlände “västkustarna” och våra utsända spejare upptäckte snart att man hade specialnickrade ställningar, klädda med heltäckningsmatta där man varsamt ställde ner sin jolle!!! Vi hade “praktiska” släplister i botten på våra jollar!!!??? Någon av oss upptäckte uppe på en bergknalle, att man borrar hål i berget och i hålet stacks masten ner?? Man använde det för oss okända ordet “trimma” seglen!!! De använde ett (1) “snöre” (lits) i varje öljett, som de band seglet runt masten och bommen!! Vi surrade ett (1 långt) snöre från masttoppen och nedåt och vidare ut till bomnocken!!!???, jättesmart tyckte vi amatörer.

Nästa dag kallades det till skepparmöte efter det att ca 122 st !!! optimistjollar hade anlant och riggats. Alla seglare hade fått seglingsföreskrifter där bana, rundningsmärken, start- och andra procedurer beskrevs. Dylka föreskrifter hade vi, glada amatörer aldrig skådat tidigare. Vi samlade våra seglare före start för en snabbgenomgång och efter skepparmötet var det dags för första start.

“Preppens” kompis “konditorn” hade en stor motorbåt, som vi föräldrar använde som följebåt. Nervositeten var jättestor framförallt för oss föräldrar men säkert också bland våra seglare när jollarna sjösattes i den, för oss “buskseglare“, gigantiska Kungsbackafjorden. Inte många av

våra 7 seglare hade hunnit snappa upp, startprocedurer eller hur banan skulle seglas och åt vilket håll. Första starten gick och 115 st seglare gav sig iväg medan våra 7 låg kvar i närheten av startlinjen med dålig fart och fladdrande segel. Slutligen kom våra telningar över startlinjen och iväg och bort från startlinjen. Flera av föräldrarna var vid det här laget på gränsen till nervsammanbrott.

Målgången liknade starten, först kom 115 st västkustseglare och vid horisonten kunde vi skönja våra 7 seglare. Spänningen släppte något i pausen mellan seglingarna när våra, som vi tyckte duktiga adepter seglade upp till oss för mackor, godis och varma drycker, ombyten och kisspaus.

Vi var alla överlyckliga efter "första dagen" när hamnen hade nåtts och jollarna "dragits" upp på stranden.

Följande dagar gick seglingen allt bättre och bättre för våra "havsseglare". Under kvällarna roade vi oss kungligt med bl.a. Lisebergsbesök och andra trevliga aktiviteter.

Oj, vad dessa dagar var lärorika för alla seglare och föräldrar.

När vi väl lyckliga men utmattade kommit tillbaka hem till Stenhamra gjordes en mängd förbättringar på jollarna, som t.ex. inköp av aluminiummaster, våra gamla var rundhult av gran! Nya vita Marinexsegel från Marstrand införskaffades, istället för våra Hongkongtillverkade, som var sydda i regnbågens alla färger (Sverigefärger, Trikoloren o.s.v.), ställbar mastfot, uppblåsbara flytkuddar, istället för massiva flytblock och vi demonterade även släplisterna!!! osv. osv.

VM - NM - SM - Ranking - DM och Cupseglingar

När våren kom satte tävlingsverksamheten i gång på allvar med bl.a. Brunnsvikenregattan + olika andra klubbseglingar i och runt Stockholm. Vi var ofta upp till 10-12 seglare från BKF som deltog och intresset ökade hela tiden. Oftast hade vi flest deltagare av alla Stockholmsklubbar, under dessa seglingar.

Ett flertal av våra seglare klättrade i rankingen vilket fick till följd att några fick segla SM, NM och VM-uttagningar. Populärt var också att delta i Kieler Woche på havsbana utanför Kiel i Tyskland. Dit åkte 4-5 familjer under en följd av år. Klubben var under ett flertal år representerad på de flesta större regattorna runt om i Sverige.

Under 1980-talet gick Optimistjolle-SM i Ängelholm och där hade vår klubb flest deltagare (5 st) av alla Sveriges Optimistklubbar, KSSS och GKSS inräknade, imponerande!!! Betänk då att man måste kvalificera sig under ett flertal regionkval, året innan, för att rankas in till SM!!

Flera av våra seglare har under årens lopp kvalificerat sig till junior-VM, NM, SM plus rankingseglingar där några av våra bästa seglare legat i topp. Stefan Sundkvist var vårt första "seglaress" och vann ett flertal Stockholmscuper. Stefan, har även gastat på "The Card" under Amerikas Cup i USA. Peter Blomberg har vunnit SM i Optimist!! Johan Sundkvist (ej bror till S.), har efter att Stefan bytt till E-jolle, legat på topp i Stockholm och Sverige därefter. Johan har också varit uttagen i Sveriges VM + NM- lag. Kristoffer Jonsson och Johan har seglat VM på Hawaii i Hobie Cat. Kristoffer (Sveriges yngsta sjökaptän. Han tog sin examen vid 14 års ålder, om jag inte minnes fel) har även transportseglat flera Swanbåtar (som skeppare) från

Finland till USA. Annika Pärson (Skol-DM vinnare), Pär-Jörgen Pärson, Jan-Åke Östlund, Ola Nevalainen, Helena och Magnus Eriksson, Jeppe Karlsson och många fler har alla varit framgångsrika på tävlingsbanorna.

Sebastian di Gleria har varit skeppare för turister i Västindien, Sebastian håller för närvarande navigationskurser på Ekerö etc. etc.

Som avslutning på denna korta exposé över något som började trevande av några glada amatörer kan jag med stor glädje konstatera, att verksamheten fortsätter efter mer än 35 år nere vid Ekenlund.

Det finns mycket mera att berätta, som t.ex. flytten av stora jollestugan från Konsum i Stenhamra, mera om seglarskolorna, jollefesterna, jollebladet, alla duktiga seglare samt alla fantastiska föräldrar. Det ovan skrivna är endast en kort beskrivning av hur det en gång startade och fortsättning följer kanske, om alla ni som läser dessa rader ville bidra med era inlägg och tillägg.

Att segla är nödvändigt, som den vise romaren sade.

Matti Nevalainen

PS. En vädjan och uppmaning till alla hundratals elever som lärt sig segla nere vid Ekenlund uppmanar jag att Ni som idag är gifta och har egna barn i seglaråldern.

PS “Låt era barn prova på segling! Du seglarförälder, om någon vet hur fostrande det är, eller hur? DS.

OBS: Kontakta BKF:s jollesektion och anmäl era barn!!! + engagera dig själv i verksamheten. Det är jättekul!!!

Jag välkomnar kommentarer och minnen från alla Er som deltagit under årens lopp. Skicka dina skrivna bidrag till BKF:s webbredaktör webmaster@bkfaringarna.org och gärna med en kopia till mig, mailadressen är: matti.nevalainen@tele2.se .

Nedan finner du en kort beskrivning av Optimisten och varför jag tycker att den jollen är den bästa båten för *alla* nybörjare.

Optimistjollen

Den bästa nybörjarebåten för ungdomar mellan 8 - 15 år är Optimistjollen, som är världens i särklass största jolleklass, konstruerades av amerikanen Carl Mills.

Myndigheterna i Clearwater, USA upptäckte att ungdomar i hemsnickrade lådor med hjul och segel kryssade runt trafikfarligt på gator och torg. Mills löste problemet när han konstruerade jollen.

Bäst är Optimisten p.g.a. att den är lätthanterlig (att transportera på biltak t.ex.), lättseglad (för den som lärt sig grunderna), svårseglad (när man sitter fel i båten, inte håller koll på “vindögat”, inte har fart i vändningarna (slagen), skotar för hårt/löst) osv. osv.

Optimisten blev allmänt omtyckt över hela världen och under många år byggdes jolleskroven av marinplywood. Byggsatser kunde tidigt köpas som byggsatser för rimliga summor. Dagens plastjollar är betydligt dyrare.

Problemen för hemmasnickaren var bl.a. att få ut maximal bärighet i förskeppet, samt slarv med att följa de noggranna mätbestämmelserna.

Träjollen ersattes successivt av plastbyggen. Plast var lättare att underhålla, samt att flera proffsbyggare, som Finessabåtar i Trosa och de danska båtarna Falsled, Winner och andra tillverkare började dyka upp.

Klassförbund instiftades och jollen blev en strikt klassbåt med toleranser på vissa mått +/- 1-2 cm och vikt 45 kg + att seglet följde stipulerade mått. För att få segla VM/SM och många andra seglingar fordrades mätbrev för att få delta med sin jolle.

Matti Nevalainen
Juni 2007